A Ganzból

Berendezések atomerőműveknek

Rövidesen összeszerelik a paksi atomerőműhöz készülő *első hazai gyártmányú* kazettaátrakó berendezést. Ennek segítségével cserélik majd a fűtőanyagelemeket, a friss üzemanyagot a reaktortartályban. A Ganz-MÁVAG egyik csarnokában az üzemi próbákhoz 30 méter mély aknát is fúrnak, majd a berendezést *szétszedve*, gondosan csomagolva *a helyszínre szállítják.*

A Ganz-MÁVAG gépgyárában néhány hónappal ezelőtt kezdték meg az atomerőművi berendezések gyártását.

Igaz, szivattyúkat korábban is készítettek, de most *új típust* fejlesztettek ki, amelyet már a helyszínen szerelnek. A szivattyú a Duna és a paksi atomerőmű között továbbítja majd a vizet. A kazettaátrakó berendezést viszont *teljesen új gyártmányuk.* Az elsőt az atomerőmű I-es számú reaktorában építik.

A kazettaátrakókat a Ganz-MÁVAG—KGST szakosítási szerződés alapján — sorozatban készíti a következő években.

A hatodik ötéves tervidőszakban 10—15 ilyen berendezést gyártanak. Gazdaságos készítésükre viszonylag *könnyen berendezkedtek,* a gyár nagy teljesítményű gépei ugyanis alkalmasak az ilyen atomerőművi berendezések készítésére, megmunkálására.

(MTI)

Elnökségi ülés az MTESZ-ben

Tegnap délután Szegeden, a Technika Házában tartotta ülését a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Csongrád megyei szervezetének elnöksége. Az ülésen a megyei pártbizottság képviseletében megjelent dr. Györffy László osztályvezető-helyettes. A szervezet munkájával kapcsolatos bejelentések után a Magyar Hidrológiai Társaság szegedi és szentesi csoportjának tevékenységéről tájékoztattak. Az elnökség tagjai tárgyaltak a XI. ipari tudományos konferencia, a szervezet fennállásának 30. évfordulójára rendezendő jubileumi ülés, valamint a XIX. műszaki hónap előkészítéséről is.

Zárszámadási összesítés

Termelés, jövedelem a téeszekben

Csongrád megyében befejezéséhez közelednek a zárszámadások, összesen 69 téesz, 9 szakszövetkezet és három társulás adott, illetve ad számot az elmúlt évi tevékenységről. Mint az várható volt, az elmúlt évi eredmények az előirányzottnál és 1977-es évinél több vonatkozásban kedvezőtlenebbül alakultak. A gazdasági növekedés üteme az országosnál mérsékeltebb volt, ennek fő oka elsősorban az objektív tényezőkben keresendő. Legfontosabb kétségtelenül a megye sajátos termelési szerkezete, hiszen nagy a szőlő-gyümölcs és zöldségfélék területe, s a kedvezőtlen időjárás, fagykár, jégverés, napfényhiány, aszály, vagy a túl sok csapadék e kultúrák terméseredményét fokozottan érintette.

1.

A búza, kukorica és cukorrépatermő övezetekben helyezkednek el leginkább a nagy nyereséget elért gazdaságok, kivétel a forráskúti Haladás Tsz. A kukorica és cukorrépa termesztésében rekordokat is értek el. A belvizes területeken gazdálkodó közösségeknél csökkentek az eredmények, vagy stagnálnak. A homoki körzet gazdaságai is rosszabb évet zártak és ez a termelési és pénzügyi mutatókban egyaránt kimutatható. Csupán Forráskút kivétel, ahol a különböző károk ellenére is, a magasszintű gazdálkodás következményeként sikerült eredményesség tekintetében a második helyet elérni. A fagy, a jég, a belvíz, leginkább a zöldség- és gyümölcskultúrákat károsította meg. A szőlő termésátlaga például tavaly a 30 mázsát sem ért el hektáronként, vagyis az előző évi 41 százalékára csökkent. Van olyan szövetkezet, ahol gyakorlatilag termést sem sikerült betakarítani, az átlagtermés hektáronként tíz kilogramm volt. Terméscsökkenés volt almából, őszibarackból, fűszer- és zöldpaprikából, valamint paradicsomból. Jó termést a vöröshagyma és a burgonya adott, ezeknél viszont értékesítési problémák jelentkeztek.

A termelési szerkezet mind jobban igazodik a népgazdasági igényekhez és a termőhelyi adottságokhoz. Csak ott tudták tartani az eredményeket, vagy fokozni, ahol helyesen alakították ki, az adottságoknak legmegfelelőbben a termelési szerkezetet. Egyes körzeteken belül tovább nőtt a differenciálódás és jelentkeznek olyan szubjektív tényezők, amelyeken sürgősen javítani lehet és szükséges is, így például a vezetői és a szervezési hiányosságokon.

2.

A zárszámadások mindenütt a törvényességnek megfelelően zajlottak le. Előzetesen a szövetkezeti tagság megkapta írásban a tájékoztatót, majd munkahelyi közösségekben vitatták meg az elmúlt évi eredményeket, gondokat. Erős vitát csak azokon a helyeken kezdeményeztek, ahol a gazdálkodással több éve már súlyos problémák tapasztalhatók.

A termelési érték a megye téeszeiben 1,4 százalékkal, a szakszövetkezetekben pedig 3,5 százalékkal több, mint 1977-ben volt. A termelési költségek ezt lényegesen meghaladták, mintegy tíz százalékkal. Ennek következtében a téeszekben a szövetkezeti eredmény az előző évi 84,5 százalékára mérséklődött. A szakszövetkezetek esetében a csökkenés lényegesen nagyobb, 31,6 százalékos. Ez egyben azt is jelenti, hogy a fejlesztési lehetőségek szűkösebbek.

A szakszövetkezetekben a szövetkezeti bruttó jövedelem 20 százalékkal csökkent, a személyes jövedelem pedig egy százalékkal. A termelőszövetkezeteknél a szövetkezeti bruttó jövedelem hat százalékkal mérséklődött, ugyanakkor a személyes jövedelem 5,1 százalékkal nőtt. (Jelentősen kevesebb volt viszont az aktívan dolgozók létszáma.)

Kukoricából a legjobb eredményt elérők; az eperjesi Ifjú Gárda Tsz, ahol 94,7 mázsát takarítottak be hektáronként, a röszkei Kossuth Tsz (86,7 mázsát hektáronként), a fábiánsebestyéni Kinizsi Tsz, ahol 86 mázsa termett hektáronként. Legyengébb viszont a szatymazi Homokgyöngye Tsz-ben a termésátlag, ahol hektáronként mindössze 4 mázsát törtek le a tagok. Cukorrépából az apátfalvi Aranykalász Tsz 548 mázsát, a makói Lenin Tsz 534 mázsát, a pitvarosi Felszabadulás Tsz 530 mázsát takarított be hektáronként. Ezzel az eredménnyel megközelítették a hektáronkénti 100 mázsás cukortermést. Búzából a makói Kossuth Tsz van az élen, ahol 54,1 mázsát, a szegvári Puskin Tsz-ben 53,6 és a szentesi Május 1. Tsz-ben 53,3 mázsát takarítottak be hektáronként. Az ásotthalmi Felszabadulás Tsz a sor végére került, a 8,1 mázsás hektáronkénti átlagával, de kukoricából sem remekelt, 11,8 mázsát takarított be hektáronként.

Fejlődött az állattenyésztés és igen dinamikus ütemet mutat. Az eredmények javultak, mindenképpen szólni kell a tejtermelésben elért változásról. A hódmezővásárhelyi Rákóczi Tsz-ben 5009 liter az egy tehénre eső fejési átlag, a szegvári Puskin Tsz-ben 4 ezer 572 liter, a szegedi Felszabadulás Tsz-ben 4 ezer 323 liter. Kriminálisan alacsony viszont a bordányi Munkásőr Tsz-ben, ahol 1 ezer 487 liter az egy tehénre eső évi mennyiség.

3.

A mérleg szerinti veszteséggel zárók között hét téesz és két szakszövetkezet található. A mérleg szerinti veszteség 51 millió forint. Szanálni kell a szegedi Móra Ferenc Tsz-t, az ásotthalmi Felszabadulás Tsz-t és a Baksi Magyar—Bolgár Barátság Tsz-t. Ugyanakkor saját- és egyéb erőkből rendezni fogják a veszteséget az ásotthalmi Egyetértés és Alkotmány Szakszövetkezetben, a szatymazi Homokgyöngye Tsz-ben, a makói Úttörő Tsz-ben, a magyarcsanádi Úttörő Tsz-ben és a csongrádi Tisza Tsz pénzügyi problémájának rendezése is folyamatban van.

Sz. L. L.

Újabb sérültet hoztak...

A kórházi baleseti sebészetről

Időpont: 1979. február 12., hétfőn, délután 3 óra. Helyszín: a városi tanács kórházának baleseti sebészeti osztálya (Tolbuhin sugárút...). Esemény: mindössze annyi, hogy — szerencsére épkézláb emberként — ismerkedem a műtővel, az ambulanciával, a kórtermekkel, *dr. Vadász Ferenc* főorvos jóvoltából. Mindenütt csend, rend, nyugalom. Akár egy szanatóriumban.

— *Nem így képzeltem.*

— Ritka pillanat az ügyelet 24 órájából — mondja a főorvos. Ahogy koppannak lépteink az üres folyosón, valahonnan az Úttörő térről éles szirénahang célozza meg fülünket, és egyre erősebb vijjogással „becsapódik" az épület kapujába.

— Nem mindig volt külön baleseti sebészet. Aki megsérült, azt az általános sebészeti osztályra vitték — kezd a baleseti sebészet történetébe a főorvos, amikor az ambulanciára hívják. Szürkülő hajú asszony fekszik a hordágyon, jobb lábát már bekötötték, de a gézen átüt a vér. A fehér köpenyesek koszorúja mögött két mentős áll őrt. Ők már újabb sérültet hoztak.

— *Mire tetszik emlékezni?* — kérdezi a főorvos az asszonyt.

— Mindenre. Egy ZIL kerekei közé szorult a lábam a Budapesti körúton. A kocsi előre-hátra haladva is átment a lábamon.

— Vérnyomás, röntgen, laboratórium! — adja ki az utasítást a főorvos. Hátha belső zúzódás is történt.

Lehetséges, hogy nincs vége a mai műtétsorozatnak?

A tolószékben ülő fiatalember nem tudja kinyújtani a lábát. Most csak egy rossz mozdulat volt a ludas, de a fő „bűnös" a sport, a bírkózás.

*

— *A baleseti sebész életében* — gondolom — *megszokott eset, hogy félbeszakít egy mondatot...*

— Előfordul, hogy az odahaza, este elkezdett gondolatot csak másnap fejezem be, műtétek után. A baleseti sebész állandó készenlétben áll. Talán ezért sem ostromolják sokan az orvostudománynak ezt az ágát.

— *Főorvos úr, ott maradt félbe az előző gondolat...*

— Igen, hogy másfajta felkészülést igényel a balesetet szenvedett ember ellátása, mint az általános sebészeti beavatkozás. Ezt a század elején is sejtették. Budapesten, 1928-ban az Uzsoki utcai kórházban már csak sérültekkel foglalkoztak: 1940-ben fölépült — mai nevén — a Koltói kórház, amely azóta is erre hivatott. A háborút követő években valósággal ránktört a motorizáció: a sebészeti osztályokon kirakhatták volna a táblát: „Minden hely foglalt", annyi volt a sérült. Méghozzá a korábbiakhoz képest súlyosabb, többféle belső zúzódással beszállított beteg. 1953-ban egészségügyi határozat látott napvilágot: az ország nagyobb városaiban 30—50 személyes baleseti sebészeti osztályokat kell létrehozni. A szegedi osztály krónikájának első lapja is ebben az évben íródott.

— *Akkor szűnt meg itt a Honvéd kórház?*

— Igen, és helyén lehetőség kínálkozott a traumatológia megszervezésére. 1954. január 18-án, tehát 25. éve, fogadta először a sérülteket a 25 ágyas osztály, amelynek irányításával engem, mint adjunktust bíztak meg. Két éven át „egy tábornok és egy, gyakran cserélődő közlegény", azaz egy vezető és egy beosztott orvos, öt osztályos nővér, egy műtősnő, egy beteghordó és egy éjszakás nővér „állta a sarat". Ez a létszám kevés volt ahhoz, hogy biztonságosan lehessen műtéteket végezni. „Kölcsönemberekkel" dolgoztunk, és nehezítette munkánkat, hogy akkor még altatás nélkül, helyi érzéstelenítéssel operáltunk.

— *Ezek az évek jelentették itt a baleseti sebészet hőskorát?*

— Valóban. Az első korszakhatárt az 1963. évi jelzi az osztály történetében: akkor kaptuk meg a modern altatógépet, amely forradalmasította az eddigi munkát. Amíg világszerte fejlődött a baleseti sebészet, itt az instabil törések után hónapokig nyújtott végtagokkal nyomták a kórházi ágyat a betegek, elfoglalva a helyet az újabb sérültektől. Svájci orvosok nyomán elterjedt egy olyan műtéti eljárás, amely után csupán egyhetes intézeti kezelésre van szükség: a szövetektől nem idegen anyagokkal csavarozzák össze a csontokat. Mi 1966-ban — valuta híján —, magunk készítettünk házilag ilyen anyagokat. Ötven beteget meg is műtöttünk így, sikerrel. Időközben kiváló, hivatásának élő nővérgárda ragadt az osztályon, és az orvosokkal együtt azóta is lelkiismeretes csapatmunkát végeznek.

— *Évek óta a II. sebészeti klinikával felváltva ügyeletes az osztály. A napi megfeszített, figyelmet, gyors döntéskészséget igénylő munka mellett jut-e idő, energia a tudományos tevékenységre?*

— Ezt sem mellőzhetjük. Eddig 94 alkalommal tartottunk előadást konferenciákon, jelentettünk meg dolgozatokat, és öt önálló, szakmába vágó rendezvényt szerveztünk.

— *Mindez az embereken, kitartásukon, elhivatottságukon múlik. De vajon az anyagi feltételekkel elégedettek-e?*

— Az utóbbi hét-nyolc évben igyekezett a kórház beszerezni mindazt, ami elengedhetetlen a baleseti sebészek sikeres munkájához. A csontegyesítő műtétek kellékei adottak, csak utánpótlásuk nehézkes. A rehabilitáció lehetőségének hiánya fájó pontunk. A sérüléséből gyógyuló betegnek „szaladgálnia" kell a városban, ha utókezelésben akar részesülni: a sportorvosi rendelőbe mehet gyógytornára, onnan az SZTK-ba rövidhullámra, hisztaminos fürdőbe vagy a gyógyfürdőbe.

— *Hogyan látja Ön a baleseti sebészet jövőjét Szegeden?*

— Számunkra talán megfelelőbb munkakörülményeket nyújt majd az épülőfélben levő panelkórház, és reménykedünk abban is, hogy több, korszerű anyagra, berendezésre is futja majd. Szerintem azonban a kórház és a klinika baleseti sebészetét egyesíteni lehetne. A súlyosan sérült ember ugyanis nem válogathat a két intézmény között aszerint, hol jobbak a fölszerelések. Oda viszik, amelyik közelebb van, amelyik ügyeletes. Az orvos sem válogathat, adottak-e maximálisan a föltételek egy-egy sérült megmentéséhez, föl kell vennie. Az ideális az lenne, ha mindenesetre fölkészülten, a lehető legjobb személyi és tárgyi feltételek közé kerülne minden balesetet szenvedett ember.

*

És néhány számadat: 25 év alatt 50 ezer 635 beteget kezeltek a kórház osztályán. Benn feküdtek 22 ezer 873-an. Közepes és nagy műtétet hajtottak végre az orvosok 16 ezer 595 alkalommal. A tapasztalat szerint egyre súlyosabbak a balesetek, különösen a közlekedésnek szaporodtak meg az áldozatai. Az anyagi és szellemi erők koncentrálásával talán több remény lenne életben tartásukhoz.

Chikán Ágnes

Megbeszélés a vendéglátásról

Az üzletvezetőnek az étterem, a vendéglő, a presszó közvetlen gazdájaként mindent látnia, mindenről tudnia kell, ami az üzletben történik, ezért nem az irodában, hanem a vendégek között van a helye, hogy kiszolgálásuk kifogástalan legyen — figyelmeztette alapvető kötelességükre a hétfőn kezdődött országos tanácskozás résztvevőit a Belkereskedelmi Minisztérium beszámolója.

A vendéglátás kulcsembereinek értekezletén a 15 ezer üzletből álló, 100 ezer dolgozót foglalkoztató ágazat idei legfontosabb feladatairól tárgyaltak. A többi között azt is megbeszélték, hogyan vehetnék elejét a szakma hitelét rontó szabálytalanságoknak.

Nőknek, anyáknak

Aladár, Alfréd és Albin nevű ismerőseink nevenapján aligha állunk majd sorba a virágüzletek pultjai előtt, de a Nóráknak és a Lujzáknak bizonyára jut egy-egy csokor virág a városgazdálkodási vállalat kertészetéből. Üvegházak, fóliaházak tizenegyezer négyzetméter felülettel — cserepes és vágott, meg parkokba kiültethető, egynyári virágok növekednek az újszegedi kertészetben. Nők napjára, anyák napjára kinyílnak majd a cserepekben hajtatott tulipánhagymák, a vágott szegfűből pedig bizonyára jut még a megkésett Zsuzsanna-köszöntőknek is.

Somogyi Károlyné felvételei